

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Veerpoortwal 1

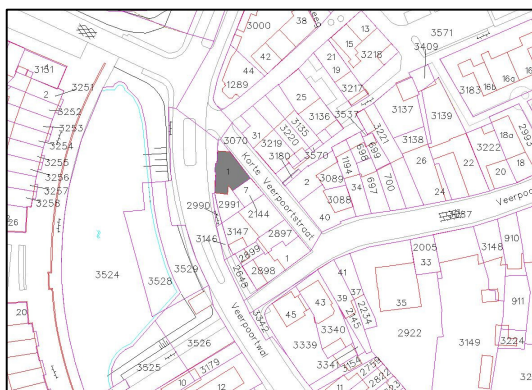
Monumentnummer : GM052

Straat : Veerpoortwal
Huisnummer : 1
Toevoeging : ---
Postcode : 6981 BR

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 2991

Naam object : ---
Bouwjaar : 1880 (ong.)
Architect : nb
Bouwstijl : eclecticisme
Oorspronkelijke functie : woonhuis
Huidige functie : woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 18-1-2013
Datum aanwijzing : 19-11-10-2013

Situering

Pand markant gelegen op een samenkomst van vijf wegen. Veerpoortwal 1 staat op de kop van het blok tussen Koepoortwal en Korte Veerpoortstraat in het noordelijk deel van de historische binnenstad van Doesburg. Het pand staat met een zijgevel langs de Korte Veerpoortstraat en met de andere zijgevel langs de Veerpoortwal. Op de kopse gevel wordt het pand van de straat gescheiden door een kleine voortuin en een smeedijzeren hekwerk. De tuin rechts van het pand wordt van de Veerpoortwal gescheiden door een gesmeed ijzeren hekwerk met draaiend gedeelte.

Opbouw

Half vrijstaand, tweelaags pand op taps toelopende plattegrond, bestaande uit een rechthoekig hoofdgebouw aan de Veerpoortwal en een aanbouw onder plat dak aan de Korte Veerpoortstraat. Het pand is deels onderkelderd, heeft een begane grond, een eerste verdieping en een zolder onder een schilddak.. De eerste verdieping heeft een rechthoekige plattegrond. Aan de Veerpoortwal staat een serre tegen het huis.

Historie

De Korte Veerpoortstraat maakt deel uit van de vroegste stadsuitleg uit de eerste helft van de dertiende eeuw. De Veerpoortwal en Koepoortwal volgt het tracé van de middeleeuwse stadsomwalling, die ondanks latere aanpassingen in de Tachtigjarige Oorlog niet meer voldeed en na 1606 in opdracht van prins Maurits werd vervangen. Deze vestingwerken zijn in 1672 in opdracht van de Franse koning Lodewijk XIV geslecht en nadien niet meer hersteld. Ze werden vervangen door de Hoge en Lage Linies, die vanaf 1701 naar ontwerp van Menno van Coehoorn zijn aangelegd. Tegenover de huizen Waterstraat 44 en Veerpoortwal 1 was de Veerpoort gelegen die vanuit de stad via de Korte Veerpoortstraat en Waterstraat werd bereikt. Na afwaardering van Doesburg tot vesting 2^e klasse in 1854 verrezen geleidelijk huizen op de wallen.

Beknopte bouwgeschiedenis

Het gebouw is vermoedelijk rond 1880 geheel nieuw tot stand gekomen. Rond 1910 is rechts regen het gebouw aan de Veerpoortwalzijde een serre geplaatst. In de tweede helft van de twintigste eeuw zijn in het pand alle schouwen verwijderd. In 1993 is achter de serre een klein ingangsportaal toegevoegd en de keukenschouw verwijderd.

Exterieur

Het huis heeft gemetselde gevels uitgevoerd in kruisverband en gevoegd met een snijvoeg op een hoge, grijs geverfde, gepleisterde plint. De gevel aan de Veerpoortwal is een symmetrische, drie vensterassen brede, gevel met gepleisterde middenrisaliet van twee bouwlagen hoog met gepleisterde hoekpilasters. De gevel worden verticaal geleed met een omlopende, gepleisterde en geprofileerde cordonlijst, die doorgetrokken is als daklijst van de éénlaags achterbouw aan de Korte Veerpoortstraat en tevens dienst doet als lekdorpel van de vensters op de eerste verdieping . Deze wordt aan de bovenzijde afgesloten met een omlopend hoofdgestel van architraaf, fries en kroonlijst waarin een zinken goot op gesmede beugels is opgenomen. Het schilddak is belegd met roodbakkende muldenpannen, in het dakvlak aan de wal is boven de risaliet een dakkapel opgenomen met flauw zadeldak, waarin een kozijn met draairamen is opgenomen. De zijwangen zijn bekleed met zink.

De plintzone wordt aan de bovenzijde afgesloten met een cordonlijst die tevens als lekdorpel voor de vensters op de begane grond functioneert. Ter plaatse van de vensters zijn spiegelvlakken met diamantkoppen toegepast.

In de gepleisterde middenravee is de entree ondergebracht met een moderne voordeur met enkelruits bovenlicht, op de verdieping zijn geblokte hoekpilasters met spiegelvlakken toegepast. De vensters in de gevel zijn alle schuifvensters waarin T-

schuiframen met wisseldorpel, getoogde bovendorpels met gepleisterde geboorte- en sluitstenen, de laatste uitgevoerd met een verdiept spiegelvlak.

Tegen de rechter zijgevel staat op de begane grond een houten serre met in beide zijkanten en in de voorzijde veelruits ramen met in de bovenlichten ruiten in een kleinere roedenverdeling. De serre wordt aan de bovenzijde afgesloten met een uitkragende goot op uitgestoken klossen, waarboven een flauw hellend lessenaarsdak dat aan de korte zijden schuin aansluit. Boven de serre een enkel schuifvenster met T-raam van het zelfde type als in de voorgevel.

Rechts van de serre is een modern tochtportaal geplaatst tegen een smal geveldeel van de achterbouw waarin een oude doorgang is opgenomen met hardstenen onderdorpel en neuten. De achterbouw wordt hier aan de bovenzijde afgesloten met de doorgetrokken cordonlijst.

De achtergevel bezit twee daklijst onderbrekende, uitgebouwde schoorstenen, de linker wat hoger dan de rechter. De stenen van de laatste zijn van een afwijkend baksel en die schoorsteen is mogelijk in het verleden toegevoegd. Tussen beide schoorstenen links een smalle toegangsdeur met paneel onder en een kalf met getoogd bovenlicht, ontlast met een anderhalf steens strek en rechts een rond venster met gietijzeren rozetraam.

De linker zijgevel heeft de zelfde opbouw en vensters als de voorgevel en heeft op de begane grond dubbele tuindeuren met panelen onder en een kalf met enkelruits, getoogd bovenlicht, die toegang geven tot de tuin. Op de verdieping een schuifvenster met T-raam en getoogde bovendorpel. Het linker deel van de gevel maakt een knik naar binnen en dit deel is geheel blind uitgevoerd.

Hierop sluit de éénlaags gevel aan van de achterbouw aan de Korte Veerpoortstraat. De gevel staat op een hoge gepleisterde, grijs geverfde plint en bezit links een zesruits schuifvenster met wisseldorpel, aan de bovenzijde getoogd en ontlast met een anderhalf steens strek. De lekdorpel is gepleisterd. Rechts een klein enkelruits toiletraam ontlast met een steens strek en een houten lekdorpel. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten door de doorgetrokken cordonlijst van het hoofdgebouw.

Interieur

Kelder: De kelder wordt bereikt door middel van een gemetselde steektrap achter een paneeldeur onder de trap. De gepleisterde kelder is voorzien van drie bakstenen troggewelven tussen stalen I- profielen en voorzien van een kelderlicht aan de Veerpoortwal en in de zijgevel. Deze laatste is geblindeerd geraakt door de aanbouw van de serre. De keldervloer is belegd met roodgebakken plavuizen.

Begane grond: De indeling bestaat uit een centrale, rechte gang naar achteren met de trap naar de verdieping. De hal wordt geflankeerd door twee vertrekken. Alle ruimten zijn gedekt door vlakke stucplafonds met vlakke kooflijst, de constructie is nergens in het zicht. De aanwezige terrazzovloer in de gang is voorzien van een ingelegde rand van vierkante stukjes marmer en een zwart kader dat overgaat in de meegegoten plinten. Het stucplafond met cirkelvormig rozet is gereconstrueerd. Paneeldeuren met architraaflijsten geven toegang tot beide vertrekken. Het linker vertrek wordt van daglicht voorzien door een schuifvenster in de voorgevel en dichtgeschroefde dubbele deuren met bovenlicht naar de voortuin. Het geheel is omkaderd met een rijk geprofileerde architraaflijst. Het rechter vertrek is niet bezocht.

De trap is uitgevoerd als Engelse trap met open wrongstuk en bezit een ronde, geprofileerde trappaal en gedraaide, houten balusters gevat in een geprofileerde handlijst.

De gang voert links van de trap onder een getoogde doorgang in de achtergevel naar de voormalige keukenruimte aan de achterzijde. Meteen links is achter een paneeldeur met architraaflijst een toilet met een enkelruits draairaampje aan de zijde van de Korte Veepoortstraat gesitueerd. Door middel van een secundair aangebrachte tussenwand is een gang van de ruimte afgescheiden. De gang voert naar een voormalige buitentoegang in de rechter zijgevel, waar in 1993 een portaal voor is geplaatst. Vanuit dit portaal kan vervolgens de serre rechts van het pand worden bereikt. Gang en serre zijn van moderne tegelvloeren voorzien. De houten serre is voorzien van meerruits bovenlichten die zijn voorzien van blank, gegroefd kathedraalglas.

Eerste verdieping: de trap voert naar een overloop waarop drie vertrekken uitkomen. Van de centrale kamer tegenover de trap is recent een toilet afgescheiden. het resterende deel van de kamer is in gebruik als pantry. De oude toegangsdeur met architraaflijst is hergebruikt als toiletdeur. De overige twee kamers zijn eveneens via paneeldeuren (voorzien van plaatmateriaal) met architraaflijsten toegankelijk. Beide kamers worden van twee zijden van daglicht voorzien en hebben een vlak, ongedecoreerd stucplafond met vlakke koeflijst.

Zolder: de trap voert naar een paneeldeur met architraaflijst die toegang geeft tot de zolder. De kapconstructie is vrij in het zicht en bestaat uit drie gespijkerde Philibertspanten van machinaal gezaagd naaldhout, die gordingen opvangen en zijn ingepend in makelaars, die de nokgording dragen. De twee korte dakschilden worden elk door een half spant en gording opgevangen. Blokkeels tussen spantbenen en muurplaten vangen de spatkrachten op. Op de gordingen is een grenen dakbeschot aangebracht. De dakkapel aan de Veerpoortwalzijde met draairamen verlicht de zolder. In het verleden was aan deze zijde een dienstbodenkamer ingebouwd, die later werd verwijderd. Een halfsteens tussenwand scheidt aan de zijde van de kopse gevel een kamer af.

Bouwdossiers

7-6-1993 Verbouwing begane grond en maken tochtportaal naast serre

Literatuur

Haans, F.A.C., C.J.B.P. Frank, *Beschrijving kantoor Veerpoortwal 1 Doesburg*, 11-10-1990 (adviesnr. 249)

Waardering

Het pand dateert uit de tweede helft van de negentiende eeuw en is op onderdelen gaaf bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de gaafheid van de architectuur in combinatie met de ligging op de samenvoering van Veerpoortwal, Koepoortwal, Korte Veerpoortstraat, Waterstraat en Veerpoortdijk. Leidend zijn ook het goed bewaard gebleven casco met kelder, balklagen en kapconstructie, de ruimtelijke indeling op de begane grond en eerste verdieping en diverse onderdelen van de afwerking van het huis, zoals de behouden gebleven paneeldeuren met architraaflijsten, vensterbetimmeringen en trap.

Pand van algemeen belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde.

Het huis is architectuurhistorisch van belang als voorbeeld van een hoekhuis daterend uit het laatste kwart van de negentiende eeuw en vanwege het op onderdelen goed behouden gebleven interieur.

Het huis is stedenbouwkundig van groot belang vanwege de bijzondere bijdrage aan en de ruimtelijke samenhang met de lokaal-topografische situatie.

Het huis is cultuurhistorisch van belang als gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een woonhuis voor de gegoede middenklasse uit het laatste kwart van de negentiende eeuw en vanwege de historische relatie met de ontmanteling van de vestingwerken.